

Werken met Asbest

≡ Weet als ondernemer
waar u aan begint

© UNETO-VNI 2013

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, film, elektronisch, op geluidsband of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van UNETO-VNI.

De inhoud van deze publicatie is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Toch kan het risico van onduidelijkheden of onjuistheden niet geheel worden vermeden. UNETO-VNI sluit iedere aansprakelijkheid uit voor zowel de schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van deze gegevens, als schade die zou kunnen ontstaan als gevolg van onvolledigheden, onjuistheden of onvolkomenheden in deze publicatie.

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Ondernemersvragen	
2.1	Voor u aan de slag gaat	6
2.2	En als ik toch met asbest wil werken, wat dan?	6
2.2.1	Het gebouw is van voor 1994	6
2.2.2	Storingsdienst	7
2.2.3	Besmettingsrisico	7
2.2.4	Verzekeringen	7
2.2.5	Risico Inventarisatie en -Evaluatie: de RI&E	7
2.2.6	Algemene Voorwaarden (ALIB en AVIC) van UNETO-VNI	8
2.2.7	Wat doen anderen?	8
2.2.8	Wat doet u met asbesthoudend afval?	8
2.2.9	Stroomschema	9
3	Aandachtspunten vanuit wetten en regelgeving	
3.1	Asbestinventarisatierapport	10
3.2	Risicoklasse	10
3.3	Vrijstellingsregeling; geen verplichting tot het hebben van een inventarisatierapport	11
3.4	Risicoklasse 1 werk	11
3.4.1	Grenswaarde	11
3.4.2	Voorlichting	11
3.4.3	Opleiding	11
3.4.4	Herhaalde metingen	11
3.4.5	Overschrijding grenswaarde	12
3.4.6	Inspectie	12
3.4.7	Melding	12
4	Als het misgaat	
4.1	Directe noodmaatregelen	13
4.2	Voor u verder kan	13
4.3	Moet ik een dossier opbouwen bij blootstelling?	13
5	FAQ (VAAK GESTELDE VRAGEN)	
5.1	Mag asbest nu nog worden toegepast?	14
5.2	Mag ik een klein gaatje boren om een signaalkabel door te trekken?	14
5.3	Volgens mijn buurman mag je hechtgebonden asbest wel verwijderen als je het in je werk tegenkomt. klopt dat?	14
6	ACHTERGRONDINFORMATIE	
6.1	Geschiedenis van asbest	15
6.2	Waarom is er nu nog zoveel aandacht voor asbest?	15
6.3	Voorbeelden in de installatiesector	16
6.3.1	Voorbeelden van hechtgebonden asbest	16
6.3.2	Voorbeelden van niet-hechtgebonden asbest	16
6.4	Ook uw dagelijkse praktijk?	17
6.4.1	Casus 1: ventilatiekanalen	17
6.4.2	Casus 2: zonnepanelen	17
6.5	Algemene voorwaarden installerende bedrijven (ALIB 2007 UNETO-VNI)	17
6.6	Algemene voorwaarden installatiewerk voor consumenten (AVIC)	19

Bijlage 1	Werkprocedure voor werkzaamheden in risicoklasse 1	20
Bijlage 2	Behandeling van claim van oud-werknemer	22
Bijlage 3	Wat te doen als het mis gaat	24
Bijlage 4	Voorbeeld model melding blootstelling asbest	25
Bijlage 5	Voorbeeld model getuigenverklaring	26
Bijlage 6	Enkele artikelen uit het arbobesluit	27
Bijlage 7	Stroomschema ondernemersvragen	30

Inleiding

Deze brochure is bedoeld voor werkgevers in de installatiebranche en bevat actuele informatie over de regelgeving en het beleid ten aanzien van asbest, op het gebied van milieu- en arbeidsomstandigheden.

Asbest is een natuurproduct dat in Nederland is toegepast in diverse bouwmaterialen. Hoewel sinds het begin van de vorige eeuw al bekend is dat asbest schadelijk is voor de gezondheid, wordt het materiaal toch nog in Nederland toegepast tot 1993.

Asbest bestaat uit kleine vezels die longkanker kunnen veroorzaken als ze worden ingeademd. Daarom is het toepassen, bewerken, verwerken en op voorraad houden van asbesthoudend materiaal sinds juli 1993 verboden. In veel gebouwen, woningen en objecten (zoals cv-ketels en installaties) bevindt zich nog asbesthoudend materiaal. Het bewerken (boren in, doorzagen van, breken) en beschadigen van asbest is daarom zeer risicovol voor de gezondheid, omdat hierbij veel asbestvezels vrijkomen.

Naast het gezondheidsrisico is er ook nog het financiële en het imago- en risico dat u loopt indien u werkzaamheden aan asbest uitvoert die niet zijn toegestaan. De regelgeving over asbest bestaat uit drie besluiten:

- + Productenbesluit asbest
- + Asbestverwijderingsbesluit
- + Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit).

Het Productenbesluit asbest is geldig voor iedereen (werkgevers, werknemers, particulieren etc). Het bevat een verbod op het bezit en bewerken van asbest en geeft regels over etiketteren van asbesthoudende producten. Het bezit en bewerken van asbest is volgens het productenbesluit asbest verboden, behalve voor o.a.:

- + asbest en asbesthoudende producten die al voor 2005 in bezit waren;
- + het uitvoeren van reparatie- en onderhoudswerkzaamheden;
- + het opruimen van asbest dat is vrijgekomen na een incident;
- + het afgraven, opslaan of vervoeren van afvalstoffen met asbest.

Voor het werken met asbest zijn regels opgenomen in het Arbobesluit en in het Asbestverwijderingsbesluit. Deze besluiten overlappen elkaar gedeeltelijk, maar hebben een verschillende doelgroep. Het Asbestverwijderingsbesluit geldt voor opdrachtgevers. Dat kunnen bedrijven maar ook particulieren zijn. Het Arbobesluit is gericht op werkgevers en werknemers. Ook zzp-ers vallen onder de asbestwetgeving uit het Arbobesluit.

De volgende onderwerpen komen in deze brochure aan de orde:

- + Ondernemersvragen: Een aantal vragen met korte toelichting die bij ondernemers leeft rond asbest.
- + Aandachtspunten vanuit wetten en regelgeving: Niet alleen de Arbowet speelt een rol bij asbest, een aantal aandachtspunten op een rij.
- + FAQ (Vaak gestelde vragen).
- + Achtergrondinformatie en bijlagen: Voor wie wat dieper op de materie wil ingaan. Tevens vindt u hier ook voorbeelden van procedures en formulieren.

2 Ondernemersvragen

De brochure is geschreven voor ondernemers in de installatiebranche. In de dagelijkse praktijk heeft u als ondernemer te maken met bestaande gebouwen, apparaten en installaties die asbest kunnen bevatten. In dit gedeelte gaan we nader in op wat u kunt doen voordat u werk met asbest gaat uitvoeren.

2.1 Voor u aan de slag gaat

Een vraag die bij veel ondernemers speelt, is de volgende: “Als ik asbest tegenkom, kan ik dat probleem dan goed oplossen?” De meest volledige oplossing is om als onderneming een compleet bevoegd asbestverwijderingsbedrijf te worden. Dit wordt waarschijnlijk maar door weinig installatiebedrijven gedaan. Het zou u dus een concurrentievoordeel kunnen opleveren. Maar het verder uitwerken hiervan valt echter buiten de reikwijdte van deze brochure.

U kunt uiteraard ook besluiten om geen enkel werk uit te voeren waar asbest mee gemoeid is. Dit heeft als voordeel dat u bijvoorbeeld geen ingewikkelde werkprocedures hoeft in te richten, geen extra opleidingen voor uw personeelsleden hoeft te organiseren en geen specifieke materialen, zoals voor asbest geschikte stofzuigers, hoeft aan te schaffen. Maar het betekent ook dat u werk, waarvan van te voren is vastgesteld dat er asbest aanwezig is, niet kunt aannemen.

In zo'n situatie kunt u natuurlijk ook overwegen om samen met een erkend asbest saneringsbedrijf het werk uit te voeren. Dit opent wellicht mogelijkheden vanuit de servicegedachte voor de klant, een positie die mogelijk een commercieel voordeel biedt in een sterk concurrerende markt.

Voorbeeld

Onder oudere cv-ketels zitten vaak ingeklemde asbestplaten. U kunt als installateur besluiten om ketels in onderhoud te blijven houden en daarbij met de eigenaren af te spreken om tegen kostprijs het asbest eenmalig te verwijderen en af te voeren. U zult dan wel speciale maatregelen – die we in deze brochure verder uitwerken – moeten treffen om besmetting te voorkomen. Als u deze maatregelen treft, kunnen uw werknemers in het vervolg veilig onderhoudswerk uitvoeren.

Soms zijn ketels vervangen, zonder dat het asbestplaatje is verwijderd. Het komt ook voor dat ketels ruim twintig jaar oud zijn.

Dan kun u als installateur ook besluiten om de eigenaar een voorstel voor een nieuwe cv-ketel te doen, omdat deze zijn economische levensduur inmiddels wel bereikt heeft. U kunt dan de oude ketel in één keer afvoeren, samen met het asbestplaatje onder de oude ketel.

2.2 En als ik toch met asbest wil werken, wat dan?

Als derde mogelijkheid blijft over dat u besluit om met uw bedrijf toch bepaalde werkzaamheden, die met asbest gepaard gaan, uit te voeren.

Wellicht is het nuttig om voor u dit besluit neemt een aantal zaken te overwegen. Hierna noemen we er een paar, maar deze lijst is niet uitputtend.

2.2.1 Het gebouw is van voor 1994

Als het gebouw van voor 1994 is, dan kunt u er bijna zeker van zijn dat er asbest verwerkt zal zijn. Tot die tijd was de toepassing van asbest namelijk niet verboden en omdat het goedkoop was, is het op heel veel plaatsen verwerkt.

Zo'n werk aanvaarden zonder asbestrapportage en/of schriftelijke verklaring van de opdrachtgever over de afwezigheid van asbest, wordt door velen een vorm van Russische Roulette genoemd, met het voortbestaan van uw bedrijf als inzet.

2.2.2 Storingsdienst

Veel ondernemers bieden een storingsdienst aan of doen zo nu en dan 'ad-hoc' werk. U kent dat vast wel: de klant heeft een probleem en dat moet snel opgelost worden. Juist dan is het van belang om, voordat er ook maar iets wordt gedaan, met de klant duidelijke afspraken te maken. Zorg ervoor dat uw klant weet dat u onmiddellijk zal stoppen met de uitvoering, zodra u onvoorzien asbest ontdekt. En zorg ervoor dat u een 'disclaimer' heeft voor vervolgschade.

"Wat ons opvalt, is dat er nog steeds installateurs zijn die denken dat het wel losloopt met asbest".

Afd. Ledenadvies UNETO-VNI

2.2.3 Besmettingsrisico

Als u weet dat u aan het werk gaat en daarbij het risico loopt om asbest tegen te komen dan kan bij een 'klein foutje' asbest in vezelvorm vrijkomen, waardoor de omgeving rond de werkplek wordt besmet. Het gevolg is dat de werkplek en de besmette omgeving moet worden ontruimd en eerst deskundig moet worden schoongemaakt voordat u verder kunt met uw werk.

Dit schoonmaken kost tijd en geld, dat zal voor u waarschijnlijk geen verrassing zijn. Maar de kans is groot dat u geconfronteerd wordt met extra schadeclaims, bijvoorbeeld omdat delen van een bedrijf moesten worden stilgelegd, voorraad vernietigd moest worden (denk aan levensmiddelen) of derden gezondheidsschade hebben opgelopen. Er zijn inmiddels ook voorbeelden waar complete woningen, trappenhuisen of zelfs tuinen en straten ontsmet moesten worden. En zelfs als de claims niet worden toegewezen, draait uw bedrijf waarschijnlijk wel op voor de extra kosten door 'tijdsbeslag op de bedrijfsleiding' of juridische bijstand.

Naast het bedrijfsmatige aspect van besmetting, is er ook het risico dat uw werknemers in aanraking komen met asbest. En asbest is een oorzaak van veel (meestal) dodelijke, ziektebeelden. Dat is algemeen bekend in Nederland, niet alleen bij ondernemers zoals u, maar ook bij werknemers. Het is daarom niet vreemd dat mensen die zijn blootgesteld aan asbest zich zorgen maken over hun gezondheid. Niet alleen voor nu, maar ook voor de komende jaren, omdat het vrij lang kan duren voordat de symptomen zich openbaren.

Onrust onder uw werknemers leidt niet alleen tot 'langere koffiepauzes door verhitte discussies.' Ook zullen zij medisch advies willen, wat leidt tot verhoogd doktersbezoek. En om het meest zwarte scenario te schetsen: als iemand kanker krijgt die mogelijk door asbest wordt veroorzaakt, dan kunt u met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid rekenen op een forse schadeclaim, waarbij het slachtoffer gesteund wordt in zijn strijd door de vakorganisaties en de verzekeraars, zelfs wanneer de werknemer al jaren geleden met ontslag is gegaan. Voor de meeste ondernemers geen aantrekkelijk vooruitzicht.

2.2.4 Verzekeringen

Het voorgaande brengt ons bij uw bedrijfsverzekeringen. De meeste ondernemers hebben een verzekeringspakket dat de meest voorkomende bedrijfsrisico's aardig opvangt.

Asbest problematiek is meestal geen onderdeel van het standaardverzekeringspakket van bedrijven, waardoor de verzekering geen uitkering doet als u de oorzaak bent van een asbestbesmetting. Zonder al te somber te willen zijn: u zou niet het eerste bedrijf zijn dat door gebrek aan voldoende verzekeringsdekking, de poorten moet sluiten.

Het verdient dus aanbeveling om uw verzekeringsportefeuille goed door te nemen, voordat u met asbest aan de slag gaat.

"Voor zover ons bekend, sluiten alle verzekeraars in Nederland asbest uit in de polisvoorwaarden".

UNETO-VNI Verzekeringen

2.2.5 Risico Inventarisatie en -Evaluatie: de RI&E

Asbest is een gevaarlijke stof dus als u besluit ermee te gaan werken, dan moeten de risico's en de beheersmaatregelen zijn opgenomen in uw RI&E. Als dat nog niet het geval was dan zult u uw RI&E moeten (laten) aanpassen.

Veel bedrijven kiezen ervoor om project-specifieke risico's apart te beschrijven in een zogenaamde project RI&E. Die dient dan als aanvulling op de algemene RI&E of wat ook wel de Bedrijfs-RI&E wordt genoemd. U kunt uiteraard kiezen wat het beste aansluit bij uw eigen situatie.

Wellicht ten overvloede: veel verzekeringsmaatschappijen eisen in de polisvoorwaarden dat er een adequate en up-to-date RI&E is. Dus als die ontbreekt, is dat voor hen een goede reden om geen uitkering te hoeven doen. Indien uw bedrijf VCA gecertificeerd is, besteedt dan ook aandacht aan de eisen die gesteld worden vanuit dit certificatiesysteem. Het gaat dan onder meer om Taak Risico Analyses (TRA's), procedures, opleidingen en (veilige) werkplekinspecties.

2.2.6 *Algemene Voorwaarden (ALIB en AVIC) van UNETO-VNI*

Omdat de gevolgen van het werken met asbest nogal duur kunnen uitpakken, is het belangrijk om afspraken met de opdrachtgever helder en eenduidig vast te leggen.

U kunt daarbij gebruik maken van algemene voorwaarden om de aansprakelijkheid te beperken. Let daarbij op: algemene voorwaarden moeten van toepassing worden verklaard en aan de opdrachtgever worden toegezonden.

Het is raadzaam, voor wat betreft asbest, in een separate overeenkomst of in correspondentie nog één en ander vast te leggen. Zo kan het goed zijn om op te nemen dat u van uw opdrachtgever verwacht dat deze zorgt voor een veilige, asbestvrije omgeving. Ook kan het daarbij verstandig zijn om op te nemen dat u aansprakelijkheid voor asbestschade uitsluit. Indien u geen deskundigheid op het gebied van asbest in huis heeft, is het goed om dat uitdrukkelijk aan uw opdrachtgever te melden. Als u twijfelt, dan kan het raadzaam zijn het contract voor te leggen aan UNETO-VNI of een ter zake deskundige jurist.

Houd er ook rekening mee dat algemene voorwaarden voor contracten met bedrijven anders doorwerken dan bij opdrachten van particulieren. Neem ook bij twijfel hierover contact op met UNETO-VNI of een ter zake deskundige jurist.

Nu we toch stilstaan bij wat juridische aspecten, is het wellicht handig om ook het volgende nog in het oog te houden. U heeft als werkgever een wettelijke zorgplicht in het kader van de Arbowet. Veel schadeclaims van (zieke) werknemers zijn door rechters toegekend, omdat werkgevers deze zorgplicht bij asbestwerk in de wind hadden geslagen.

2.2.7 *Wat doen anderen?*

Installateurs werken in een wereld waarin concurrentie vaak hevig is. UNETO-VNI krijgt regelmatig vragen van leden, die zien dat anderen het niet zo nauw nemen met de regels als het om asbest gaat. En dan is het soms verleidelijk om ook dat pad op te gaan.

In de afgelopen tijd is er door de overheid een flink aantal overtredingen geconstateerd, waarvoor ook vervolging door justitie is ingesteld. De wetgeving rond asbest is verscherpt en de inspectiediensten hebben aangekondigd strenger te zullen handhaven.

Ook in het nieuws is te lezen en te zien dat werkzaamheden waarbij asbest in het geding is steeds vaker leiden tot enorme ophef als het niet volgens de regels gebeurt. Onze samenleving accepteert steeds minder dat bedrijven zich niet aan de regels houden. Te zien is dat dit soort bedrijven steeds vaker de rug wordt toegekeerd door grote groepen mensen.

Daarom dringt UNETO-VNI er bij haar leden op aan om vooraf een gedegen afweging te maken, voordat werk waarbij asbest aanwezig is, te aanvaarden.

2.2.8 *Wat doet u met asbesthoudend afval?*

Als u besluit om werkzaamheden met asbest in eigen beheer uit te voeren, dan stopt het nog niet met verwijderen van het asbest. Daarna zal het als gevaarlijk afval moeten worden afgevoerd.

Er heerst nog op veel plaatsen het misverstand dat de gemeente voor afvoer zorgt. Weliswaar heeft de gemeente de plicht om asbest in ontvangst te nemen van haar inwoners, maar dat geldt alleen voor particulieren, niet voor bedrijven.

Een bedrijf heeft de wettelijke verplichting om een contract af te sluiten met een afvalinzamelbedrijf voor alle bedrijfsafval, dus ook voor asbest dat u verwijderd heeft. Meestal verzorgt het afvalinzamelbedrijf ook het transport, het ophalen bij uw bedrijf en soms ook de verwerking. Uiteraard is hier een prijskaartje aan verbonden.

Houd er bij uw planning rekening mee dat uw afvalbedrijf eisen stelt aan de verpakking van het afval dat u aanbiedt, dus ook voor asbest. Verder krijgt u voor elk soort afval een zogenaamd afvalstroomnummer, zodat te traceren is welk afval van wie afkomstig is.

Als u besluit om het asbest zelf te vervoeren naar het afvalinzamelbedrijf dan is het van belang dat u aan alle regelgeving rond transport voldoet. Onoordeelkundig transport kan makkelijk leiden tot besmetting van de leefomgeving: de saneringskosten zijn evenredig groot.

Het gaat te ver om alle van toepassing zijnde milieuwetgeving, inclusief regionale verordeningen, in deze brochure te behandelen. Wel is van belang dat het opslaan van asbest, dus ook asbesthoudend afval, bij wet verboden is (sinds 2012 ook voor particulieren). Overtredingen van afvalwetgeving vallen als misdrijf in bijna alle gevallen onder de Wet Economische Delicten, waardoor de boetebedragen doorgaans heel hoog zijn.

Over transport gesproken...

Het verwijderde en ingepakte asbest moet eerst door het pand vervoerd worden naar buiten. Houd er bij de voorbereiding rekening mee dat dit zonder problemen kan, niemand zit te wachten op een onverwachte stofwolk in het trappenhuis.

Vervolgens vervoert u het met uw bedrijfswagen naar uw bedrijfspand. Denk eraan dat ondeugdelijke verpakking kan leiden tot besmetting van uw wagen. Als u dat niet opmerkt, ademt u waarschijnlijk nog lange tijd asbest in tijdens het rijden. Hetzelfde geldt als u besluit om het asbest zelf naar het afvalinzamelpunt te brengen.

Asbest is gevaarlijk afval, het transport is gebonden aan vele regels, overtuig u er dus van te voren van, dat u het transport volgens de regels kunt uitvoeren.

2.2.9

Stroomschema

Het nemen van een besluit rond het al dan niet werken met asbest is voor veel ondernemers een ingewikkelde aangelegenheid. In bijlage 7 is een stroomschema opgenomen, dat de stappen met een paar kernwoorden weergeeft. Het vervangt alle wetteksten niet, maar het kan u helpen om het overzicht te bewaren.

3

Aandachtspunten vanuit wetten en regelgeving

In het voorgaande gedeelte hebben we stilgestaan bij de vraag of u als ondernemer het besluit wilt nemen om werk met asbest uit te voeren. Indien u weloverwogen heeft besloten om werk met asbest te willen uitvoeren, dan geven wij u hieronder een aantal aandachtspunten om rekening mee te houden.

3.1

Asbestinventarisatierapport

Een heel belangrijk document is het Asbestinventarisatierapport. Dit document moet uw opdrachtgever laten opstellen en aan u overhandigen voordat u aan de slag gaat. Deze verplichting is opgenomen in het Bouwbesluit 2012 als er sprake is van:

- + bouwkundige sloop
- + verbouw
- + renovatie.

In het Asbestinventarisatierapport kunt u nalezen of er asbest in het gebouw aanwezig is, in welke hoeveelheden, waar dat is aangetroffen en welk soort asbest het betreft.

Een veel voorkomend misverstand is dat een Asbestinventarisatierapport alleen voor zakelijke opdrachtgevers zou gelden. Dat is niet juist: ook particulieren – ook wel aangeduid als consumenten – zijn verplicht om bij een opdracht aan u een dergelijk rapport te overhandigen.

Lang niet altijd kan een gecertificeerd bureau vaststellen of er al dan niet asbest in een pand aanwezig is, omdat delen bouwkundig niet toegankelijk zijn. Praktisch gezien zou je dan eerst een gebouw half moeten slopen om het zeker te weten.

In het Asbestinventarisatierapport is dat terug te lezen. Een rapport waarin dit voorbehoud gemaakt wordt, staat bekend als een 'A' rapport. In zulke gevallen zal tijdens de sloop of het uitvoeren van werkzaamheden, ter plekke gemeten moeten worden of er alsnog een aanvulling op de rapportage moet komen. Deze aanvulling staat bekend als het 'B' rapport.

In de meeste gevallen mag een Asbestinventarisatierapport alleen door erkende adviesbureau's worden opgesteld. Deze bureaus hebben een zogenaamde SC-540 erkenning.

Voorbeeld

Aan u wordt gevraagd om een aantal zonnecollectoren op een hellend dak aan te leggen.

Dan hoeft er geen asbestinventarisatierapport gemaakt te worden, omdat er aan het gebouw niets veranderd wordt volgens het Bouwbesluit.

Maar als het dak uit asbesthoudend plaatmateriaal bestaat, kunt u niet zo maar aan de slag. Immers u mag niet boren en zagen in het asbest, of het op een andere manier beschadigen.

Vraag uw opdrachtgever (schriftelijk) naar de aanwezigheid van asbest in het gebouw of installaties. Geef aan dat er dan speciale maatregelen getroffen moeten worden en dat u er niet of niet zondermeer aan kan werken.

3.2

Risicoklasse

In het Asbestinventarisatierapport geeft het bureau tevens een risicoklasse aan, respectievelijk risicoklasse 1, 2 of 3.

Zodra asbest in een pand is aangeduid met risicoklasse 2 of 3, mogen alleen gecertificeerde asbestsaneringsbedrijven het werk uitvoeren. In deze brochure gaan we op alle daarbij behorende maatregelen en verplichtingen niet verder in.

Als risicoklasse 1 asbest is opgenomen in het Asbestinventarisatierapport dan mag in feite elke werkgever het werk uitvoeren, dus ook uw bedrijf, mits men zich aan de regels houdt. Risicoklasse 1 is dus geen vrijbrief om 'het op onze eigen manier' te doen. Bij het werken in risicoklasse 1 dient men zich wel degelijk aan de daarvoor geldende regels te houden. Deze regels komen aan de orde in paragraaf 3.4.

Let op:

Met ingang van 1 januari 2014 (1) wordt de wet hoogstwaarschijnlijk aangepast en wordt de toegestane vezelconcentratie beduidend lager.

Het gevolg daarvan zal zijn dat veel werk rond asbest dan alleen nog maar door gecertificeerde asbestsaneringsbedrijven mag worden uitgevoerd.

(1) Antwoord op Kamervragen 10-april-2013

3.3

Vrijstellingsregeling; geen verplichting tot het hebben van een Inventarisatierapport

Het is niet in alle gevallen verplicht om een Asbestinventarisatierapport in het bezit te hebben. In het Asbestverwijderingsbesluit is een aantal uitzonderingen opgenomen waarvoor het laten uitvoeren van een asbestinventarisatie door een daartoe gecertificeerd bedrijf niet van toepassing is. Voor u als installateur kunnen de volgende uitzonderingen van belang zijn:

- + Het werken aan gebouwen of objecten van na 1 januari 1994. Deze dienen asbestvrij te zijn vervaardigd.
- + Het verwijderen van geklemde asbesthoudende plaatmaterialen die onder een verwarmingstoestel aanwezig is.
- + Het in zijn geheel te verwijderen asbesthoudende verwarmingstoestellen.
- + Het verwijderen van asbesthoudende pakkingen uit verbrandingsmotoren, procesinstallaties en verwarmingstoestellen met een nominaal vermogen van minder dan 2250 kilowatt.

Belangrijk hierbij is dat alleen de specifiek in de lijst voorkomende werkzaamheden onder de vrijstelling vallen, ook al beweren sommige opdrachtgevers misschien het tegendeel. De vrijstelling is overigens alleen van toepassing op het laten uitvoeren van de asbestinventarisatie door een daartoe gecertificeerd bureau.

U bent dus te allen tijde verplicht om de risico's voor uw werknemers op de normale wijze te inventariseren. U bent dus verplicht om te (laten) beoordelen in welke mate de werknemers aan asbest kunnen worden blootgesteld, zodat vooraf is bepaald welke risico van toepassing is. Zie artikel 4.2 van het Arbobesluit (bijlage 6).

3.4

Risicoklasse 1 werk

Als u werk uitvoert met risicoklasse 1 asbest - hetgeen blijkt uit het asbestinventarisatierapport en/of uw eigen RI&E - dan gelden de volgende verplichtingen, die voortvloeien uit het Arbobesluit.

3.4.1

Grenswaarde

U moet ervoor zorgen dat de concentratie van asbeststof zo laag mogelijk is, maar altijd onder de grenswaarde blijft. Deze grenswaarde bedraagt 0,01 vezel per m³, berekend over 8 uur. Dat vereist de inrichting van werkmethoden die geen asbeststof produceren of asbeststof in de lucht laten komen. Verder moet u zorgen voor een goede verpakking met asbest etikettering. (art. 4.45 en 4.46)

3.4.2

Voorlichting

U bent verplicht om uw werknemers voor te lichten over de gevaren van asbest. Meer precies: de gevaren voor de gezondheid bij blootstelling, de noodzaak voor toezicht op het asbestgehalte in de lucht, de hygiënemaatregelen en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen en kleding. (art. 4.45a)

3.4.3

Opleiding

U bent verplicht om uw werknemers met regelmatige tussenpozen op te leiden, aangepast aan het kennis- en ervaringsniveau. In de opleiding moeten aan de orde komen: eigenschappen, soorten producten, handelingen die kunnen leiden tot blootstelling, veilige werkwijzen, gebruik ademhalingsapparatuur, noodprocedure, ontsmetting, afvalstoffen en medisch toezicht. (art. 4.45 b)

3.4.4

Herhaalde metingen

U dient metingen (te laten) uit te voeren om te kunnen waarborgen dat de grenswaarde niet wordt overschreden. De metingen moeten tijdens het werk op gezette tijden worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde methode, die representatieve resultaten geeft voor een periode van 8 uur. Het nemen van de monsters moet door een deskundig persoon gebeuren en de analyse moet in een laboratorium worden gedaan, dat daartoe in staat is. Verder hebben de Ondernemingsraad (of Personeelsvertegenwoordiging) het recht om de resultaten in te zien. (art. 4.47)

3.4.5 *Overschrijding grenswaarde*

Zodra uit de metingen blijkt dat de grenswaarde is overschreden bent u verplicht maatregelen te nemen. Werknemers mogen niet onbeschermd werken. U moet de Ondernemingsraad (of Personeelsvertegenwoordiging) zo spoedig mogelijk op de hoogte brengen. Verder moet bepaald worden of de werkzaamheden nog wel in risicoklasse 1 blijven vallen of dat een hogere risicoklasse met bijbehorende eisen van toepassing is. (art. 4.47a)

Vraag

Als ik werk ga doen dat onder de vrijstellingsregeling valt, dan hoef ik dit niet te (laten) meten. Klopt dit?

Antwoord

De Arboret blijft - zelfs bij de vrijstellingsregeling - onverkort van kracht.

3.4.6 *Inspectie*

Na afloop van de werkzaamheden moet u - voordat ander werk gestart mag worden - een visuele inspectie uitvoeren. De visuele inspectie mag worden uitgevoerd door een eigen (opgeleide) werknemer of een extern deskundige. Er mag dan geen asbest meer zichtbaar aanwezig zijn. (art. 4.47b)

3.4.7 *Melding*

Voordat u start, uiterlijk twee dagen voor aanvang, moet u een melding doen bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In de melding moet worden opgenomen: de plaats van de werkzaamheden, het soort en de hoeveelheid asbesthoudende stoffen, werkmethoden, risicoklasse, aantal werknemers, datum en tijd en maatregelen ter bescherming. Ook als een verandering in mogelijke blootstelling kan optreden, moet een nieuwe melding worden gedaan, in voorkomende gevallen dus meerdere malen. (art. 4.47c)

Voor werkzaamheden in categorie 1 zijn geen persoonlijke beschermingsmiddelen vereist.

In bijlage 1 is een voorbeeld opgenomen van een procedure waarin deze eisen praktisch zijn uitgewerkt. Daar vindt u ook een aantal wetteksten die van belang zijn.

4 Als het misgaat

U heeft de voorbereiding van het project goed uitgevoerd. U heeft afspraken gemaakt met de opdrachtgever, alle vereiste documenten zijn aanwezig. Uw werknemers zijn goed opgeleid en weten wat ze moeten doen. En dan gaat het toch mis, bijvoorbeeld omdat:

- + het materiaal breekt;
- + uw werknemer boort in een plafond en het boorgruis verdacht veel lijkt op asbest;
- + de betimmering wordt weggehaald en er onverwachts wel asbest achter blijkt te zitten;
- + het isolatiemateriaal rond de oude cv-leiding in de kruipruimte per ongeluk beschadigd raakt.

4.1 Directe noodmaatregelen

Bij de uitvoering van werk in oudere gebouwen en installaties doen zich nu eenmaal geregeld situaties voor, die niet voorzien waren bij de voorbereiding. Daarom is het van belang om heel duidelijk de stappen voor ogen te hebben, die u moet doen als het om asbest gaat.

- + Het werk onmiddellijk stoppen.
- + De mensen uit de besmette ruimte evacueren en de ruimte afsluiten.
- + Verontreinigde werkkleding etc zoveel mogelijk in de besmette ruimte achterlaten.
- + Contact opnemen met de opdrachtgever over verdere stappen.

In bijlage 3 is een voorbeeld van een calamiteitenprocedure opgenomen, waarin deze stappen zijn uitgewerkt.

4.2 Voor u verder kan

In de praktijk zal het erop neerkomen dat er een onderzoek gedaan zal worden naar de aard en omvang van het (onbekende) asbest en dat aan de hand daarvan een aangepaste asbestinventarisatie wordt opgesteld. Die zal dan ook de schoonmaak van de besmette ruimte omvatten.

Hiermee is waarschijnlijk een aanzienlijk bedrag gemoeid. Het is dus aan te raden met uw opdrachtgever sluitende afspraken te maken. Neem daarin ook mee dat de opleveringstermijn van het werk vrijwel zeker anders wordt en besteed aandacht aan eventuele boeteclausules rond de opleveringsdatum.

4.3 Moet ik een dossier opbouwen bij blootstelling?

U bent als werkgever verplicht zodra het werkzaamheden van risicoklasse 2 of 3 betreft te registreren welke werknemers met asbest hebben gewerkt, hoelang en waar. Voor risicoklasse 1 hoeft dat feitelijk niet, omdat die mogen alleen worden uitgevoerd als deze onder de wettelijk toegestane grenswaarde voor asbestvezels blijven.

Maar als er asbest ongewild of onverwacht vrijkomt, dan is dat geen werk meer onder risicoklasse 1 en moet u dus een registratie bijhouden. Er heeft namelijk blootstelling boven de wettelijke grenswaarden plaatsgevonden.

Als werknemers ongewild en onverwacht zijn blootgesteld aan asbest, dan is het aan te raden om overleg te plegen met uw bedrijfsarts. Deze kan de blootstelling in het medisch dossier van uw werknemer opnemen, zodat dit eenduidig vastligt. Daarnaast kan de huisarts een zelfde rol vervullen voor uw werknemer. De huisarts zal de situatie opnemen in het persoonlijke medische dossier van uw werknemer.

De gevolgen van blootstelling aan asbest kunnen zich pas na lange tijd openbaren, soms duurt dit langer dan dertig jaar. Bij het openbaren van ziekteverschijnselen zal overwogen worden om u als (ex-)werkgever aansprakelijk te stellen. Dan kan het belangrijk zijn om getuigenverklaringen en/of documenten te hebben over de blootstelling. Zorg ervoor dat u - voor zover mogelijk - ondertekende getuigenverklaringen heeft van het incident en bewaar die zorgvuldig. Zie voor een voorbeeld van een getuigenverklaring bijlage 5. De bewijslast ligt in eerste instantie bij de werkgever.

Uw werknemers hebben recht op inzage in de registratie en het dossier, voor zover het hun eigen gegevens betreft. De Ondernemingsraad of de Personeelsvertegenwoordiging recht op inzage in de anoniem gemaakte gegevens.

5

FAQ (Vaak gestelde vragen)

5.1

Mag asbest nu nog worden toegepast?

Nee, sinds 1 juli 1993 is op grond van het toenmalige Asbestbesluit arbeidsomstandighedenwet (dat inmiddels is opgegaan in het Arbeidsomstandighedenbesluit) het beroepsmatig in voorraad houden, verwerken en bewerken van asbesthoudende materialen verboden.

Op grond van het Bouwbesluit 2012 is het ook voor particulieren verboden asbesthoudende materialen in bouwwerken toe te passen. Er is geen verplichting tot het verwijderen van reeds aangebracht asbest in bestaande bouwwerken of objecten, tenzij asbest een risico vormt voor de gebruikers van het bouwwerk of object.

Uit de praktijk

Een particulier heeft in zijn vrije tijd vijf jaar geleden een schuurtje gebouwd en daar oude asbesthoudende golfplaten op gelegd. Dat kostte niets en hij dacht dat hij er goed aan deed met dat hergebruik van bouw materiaal.

5.2

Mag ik een klein gaatje boren om een signaalkabel door te trekken?

Nee, uw werknemers mogen volgens de Arbowet asbest nooit zelf bewerken, beschadigen of verspanen (schuren, boren, slijpen etc). En dat geldt voor uzelf als directeur/ondernemer net zo goed en ook voor zzp-ers.

Deze werkzaamheden zijn ook niet toegestaan met het gebruik van adembescherming en beschermende kleding.

Enkele voorbeelden uit de praktijk van bewerken zijn:

- + het doorboren van asbestcementplaat in de cv-kast;
- + het vervangen van asbestkoord uit kachels;
- + het doorboren van plafondbeplating voor het doorvoeren van een rookkanaal;
- + het trekken van kabels door een asbestcementleiding.

5.3

Volgens mijn buurman mag je hechtgebonden asbest wel verwijderen als je het in je werk tegenkomt. Klopt dat?

Nee, de term hechtgebonden zegt niets over verwijderen, alleen iets over de gebruikte toepassing van asbest. Het officiële Asbestinventarisatierapport is het enige document dat aangeeft onder welke condities het asbest verwijderd mag worden.

De verschillende materialen waarin asbest is verwerkt worden onderverdeeld in hechtgebonden en niet-hechtgebonden materialen. Zoals de naam al zegt zal de asbestvezel bij niet-hechtgebonden materiaal eenvoudiger vrijkomen dan bij hechtgebonden materiaal.

Uit hechtgebonden materiaal komen asbestvezels pas vrij tijdens mechanische bewerkingen (boren, zagen, breken, slijpen of verspanen) of door geforceerde slijtage zoals schuren. Niet-hechtgebonden materiaal is broos. Hier is door slijtage en verwerking een groter risico op het voortdurend vrijkomen van asbestvezels.

Hechtgebonden materiaal kan na verloop van tijd door beschadiging of verwerking in de risicobeoordeling gelijk gesteld worden aan niet-hechtgebonden asbest. Deze risicobeoordeling vindt u terug in de asbestinventarisatierapportage.

6 Achtergrondinformatie

In deze brochure hebben we in een vrij kort bestek de belangrijkste stappen uiteengezet rond het werken met asbest. De teksten zijn bewust kort gehouden om de leesbaarheid te vergroten. Hieronder geven we u nog achtergrondinformatie, voor wie daar behoefte aan heeft.

6.1

Geschiedenis van asbest

Asbest is een natuurlijk mineraal dat op veel locaties in de aarde is gevormd. Het is een silicaat dat is ontstaan onder extreem hoge druk en een hoge temperatuur zoals bij vulkanisme. Het mineraal asbest is vergelijkbaar met andere bijzondere mineralen zoals diamant, kwarts en mica. Asbest is eigenlijk een verzamelnaam voor een aantal verschillende asbestsoorten. De bekendste en meeste gebruikte asbestsoorten zijn:

- + Chrysotiel (witte asbest)
- + Amosiet (bruine asbest)
- + Crocidoliet (blauwe asbest).

Enkele bijzondere eigenschappen van asbest, zoals de grote slijtvastheid, chemische resistentie en de onbrandbaarheid, zijn al eeuwenlang bij de oude Grieken bekend. Door de stand van de techniek in die tijd was toepassing op grote schaal nog niet mogelijk, simpelweg omdat ze het asbest moeilijk uit het gesteente konden krijgen.

De bijzondere eigenschappen van asbest hebben ertoe geleid dat asbest, voornamelijk tussen 1950 en 1985, in Nederland veelvuldig is toegepast in bouwmaterialen zoals cement, rubber, bakeliet, katten en als puur product of als plaatmateriaal, pakkingen en isolatiemateriaal.

Asbest is in eerste instantie, commercieel en technisch gezien, een absoluut succes. Anderzijds ontstond al in 1898, in het bijzonder in Engeland en Duitsland, verdenkingen tegen het gebruik van asbest. De vezels zouden risicovol zijn voor de gezondheid en stoflengen of asbest gerelateerde longkanker kunnen veroorzaken. In Engeland werd Asbestose in 1931 officieel als beroepsziekte erkend. In de jaren '70 begon de overheid in Nederland pas een actief beleid te voeren tegen de blootstelling aan asbest voor werknemers van de asbestindustrie. Dit leidde in 1978 tot een verbod op het verspreiden van asbest pas in 1993 tot een algemeen verbod, door de overheid, op het gebruiken (bewerken, verwerken en in voorraad houden) van asbest.

Dit werd anders met de industrialisatie aan het eind van de negentiende eeuw. Toen werd het toepassen van deze stof in bijvoorbeeld Groot Brittannië op grotere schaal mogelijk. De asbestvezels werden mechanisch gescheiden van het gesteente. Vooral omdat asbestvezels een aantal perfecte eigenschappen heeft, erg goedkoop is en eenvoudig te verwerken is, is de stof veel gebruikt. Geografisch zijn er in de wereld een aantal gebieden waar asbest in die hoeveelheden voorkomt dat het commercieel aantrekkelijk is om het te delven en te exploiteren. Zo waren er asbestmijnen in o.a. Canada, Rusland, China, Brazilië, Australië en Cyprus.

Vandaag de dag wordt in geen enkel Europees land nog asbest gewonnen. Vreemd genoeg is Canada zo ongeveer het enige land dat nog asbest delft. Dit asbest wordt voornamelijk verkocht aan China en India. Mondiaal verschilt echter de wet- en regelgeving op het gebied van asbest.

6.2

Waarom is er nu zoveel aandacht voor asbest?

Zoals we in deze brochure hebben beschreven kent asbest vele voordelen, maar het kent ook gezondheidskundige nadelen. Men, overheid, onderzoekers en bedrijfsleven, gingen er tot voorheen vanuit dat de negatieve gezondheidseffecten alleen bij blootstelling aan hoge concentraties zouden optreden. Dit zou inhouden dat voornamelijk werknemers van de vroegere asbestindustrie ziek kunnen worden van asbestvezels.

Nu blijkt dat deze veronderstelling niet helemaal juist is. Ook personen die niet in de asbestindustrie werkzaam waren, maar wel met asbestvezels in aanraking kunnen komen blijken negatieve gezondheidseffecten te kunnen ervaren. Volgens de Gezondheidsraad overlijden er op dit moment gemiddeld 1.400 personen per jaar in Nederland aan de gevolgen van asbest. Een deel van deze slachtoffers heeft nooit direct in de asbestindustrie gewerkt. Deze personen zijn op een later tijdstip blootgesteld aan asbest. Aangezien nog meer dan 70% van de woningen asbest bevat en er nog enkele duizenden kilometers asbesthoudende cementleiding in de bodem aanwezig zijn, is het logisch dat we in Nederland voorlopig niet af zijn van asbestproducten en u als ondernemer in aanraking kan komen met asbest.

De Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie) heeft aangegeven de installatiesector te inspecteren op dit punt (zie document: Sector aanpak asbest 2012-2015). Deze brochure zal u verder ondersteunen bij het opzetten een asbestbeleid binnen uw eigen organisatie.

6.3

Voorbeelden in de installatiesector

Bij bouwwerken of objecten van voor 1993 kan op allerlei plaatsen asbesthoudend materiaal worden aangetroffen. Hieronder worden een aantal veel voorkomende toepassingen vermeld zoals we die binnen de installatietechniek kunnen tegenkomen:

- + Eindsluiten HAS kast
- + Asbesthoudend koord
- + Kitten en lijmen
- + Coatings zoals op gevelbeplating
- + Dorpels en vensterbanken
- + Verwarmingsketels, geisers en boilers
- + Dakbedekking van bitumen, golfplaat en 'leien'
- + Kabelgoten van asbest of verontreinigd met asbest
- + Leidingisolatie
- + Asbestcementleidingen en kanalen
- + Zekeringen/mespatronen
- + Bakeliet schakelaar of zekeringhouder
- + Asbesthoudende aftimmering (bouwkundig) cementplaat of board onder of achter de installatie
- + Plaatje in de zekeringhouder
- + Pakkingen voor gasaansluiting, verwarming etc.
- + Asbesthoudende restmaterialen

6.3.1

Voorbeelden van hechtgebonden asbest

- + Asbestcement, bijvoorbeeld:
 - plaat onder de verwarmingsketel;
 - dakbedekking (golfplaat, leien);
 - gevel-, spouw- en kozijnbekleding;
 - wandelementen, ontluchtingskanalen en rookgas leidingen;
 - gas-, water- en rioleringsleidingen;
- + Harde asbesthoudende kunststoffen zoals bakeliet en vinyltegels.
- + Asbest in vulmiddel, bitumen dakbedekking, coatings, structuurverf, kitten/lijmen.
- + Asbest in pakkingen en remvoeringen.

6.3.2

Voorbeelden van niet-hechtgebonden asbest

- + Asbest als isolatiemiddel in en om:
 - procesinstallaties
 - geïsoleerde leidingen
 - verwarmingsketels en leidingen.
- + Asbestpapier en -vilt als schimmelwerende onderlaag voor vloerzeil.
 - spuitasbest, als brandwerende en/of geluidsabsorberende laag, elektrische kabels, pakkingen en leiding overgangen.
- + Brandwerend asbestboard:
 - onder cv-ketels
 - in wanden van cv-kasten
 - stoppenkasten
 - plafonds
 - trapbeschotten.
- + Asbestkoord in:
 - rookgasafvoeren op schoorstenen
 - leidingdoorvoeren
 - metselwerk (rugvulling bij dilatatie-voegen)
 - pijpisolatie
 - voegen, sponningen en kozijnen.

6.4 Ook uw dagelijkse praktijk?

6.4.1 Casus 1: ventilatiekanalen

De situatie

Een installatiebedrijf brengt nieuwe ontluchtingskanalen aan in een schoolgebouw.

Het installatiebedrijf maakt hiervoor openingen in het dak van de cv-ruimte. Op het dak van deze cv-ruimte is in 1980 een bitumen dakbedekking aangebracht.

Nadat de kanalen zijn aangebracht, komt een dakdekker het dak afwerken. De dakdekker constateert dat het om asbesthoudend dakbitumen gaat en eist daarom eerst een inventarisatierapport voordat hij verder gaat met zijn werkzaamheden.

De schooldirecteur vindt dat het installatiebedrijf niet goed heeft opgelet en stelt het bedrijf verantwoordelijk voor de asbestbesmetting die ontstaan is, de kosten die daarmee zijn gemoed en de kosten voor het niet tijdig gereed hebben van de bouwwerkzaamheden.

De aansprakelijkheidsvraag

Bitumen dakbedekking uit 1980 is asbestverdacht. Het installatiebedrijf had daarom eerst een Asbestinventarisatierapport moeten opvragen bij de schooldirecteur voor aanvang van de werkzaamheden. Op basis van dit rapport had de asbesthoudende dakbedekking verwijderd moeten worden door een daartoe bevoegde asbestverwijderaar. Met het aanleggen van de ventilatiekanalen door de asbesthoudende dakbedekking, heeft het installatiebedrijf de besmetting van onder meer de cv-ruimte veroorzaakt. Daardoor zal het asbestsaneringsbedrijf veel meer werk hebben, dan het geval zou zijn geweest als ze direct met de sanering begonnen waren. En daardoor wordt de oplevertermijn van de installatie en ruimtes ook (fors) overschreden.

6.4.2 Casus 2: zonnepanelen

De situatie

Een installatiebedrijf krijgt de opdracht om zonnepanelen aan te brengen op asbesthoudende golfplaat. Het installatiebedrijf meldt bij zijn opdrachtgever dat dit niet mag en dat de golfplaten eerst vervangen dienen te worden. De opdrachtgever geeft aan dat hij bij de gemeente heeft geïnformeerd en dat de betreffende ambtenaar, via e-mail, aangeeft dat een asbestinventarisatie niet nodig is, noch een asbestslopmelding. Het gaat volgens de gemeente namelijk niet om sloop van bouwkundige eenheden.

De installateur besluit dan toch om de panelen op de asbesthoudende golfplaten aan te brengen en boort enkele gaten in het materiaal. Nog dezelfde ochtend ontdekt de Inspectie SZW de werkzaamheden aan de asbestbeplating. De Inspectie SZW legt het werk stil, eist een asbestvrijgave van de directe omgeving en legt de installateur een forse geldboete op.

De aansprakelijkheidsvraag

Voor de gemeente is volgens het Bouwbesluit geen sprake van bouw, verbouw of sloop van een asbesthoudend bouwdeel. Daarom eist de gemeente geen inventarisatierapport of asbestslopmelding.

Echter volgens het Arbobesluit mag de installateur en zijn werknemers niet worden blootgesteld aan verhoogde concentraties asbest. Bij het boren (verspanen) van asbesthoudend materiaal is sprake van een verhoogde concentratie asbest.

6.5 Algemene Voorwaarden Installerende Bedrijven (ALIB 2007 UNETO-VNI)

De volgende tekstonderdelen zijn overgenomen uit de ALIB 2007 en voorzien van een toelichting op de juridische implicaties voor zover het asbest betreft.

Artikel 3.7

De technisch aannemer zorgt ervoor dat hij op de hoogte is van de voor de werkzaamheden van belang zijnde wettelijke voorschriften en beschikkingen van overheidswege, alsmede van de voorschriften van bijzondere aard, zoals technische of industriële normen.

Artikel 3.10

De technisch aannemer zal schade aan de installatie of enig deel daarvan die tijdens en door of in verband met de uitvoering van de werkzaamheden voor de oplevering is ontstaan voor eigen rekening herstellen, tenzij deze schade niet door hem is veroorzaakt of het anderszins onredelijk is dat deze schade voor zijn rekening komt, onverminderd de aansprakelijkheid van partijen krachtens de Overeenkomst of de wet. De klant kan door middel van een wijziging krachtens artikel 13 de technisch aannemer opdragen om schade aan de installatie te herstellen, die niet voor rekening van de technisch aannemer komt.

Toelichting artikel 3.10

Dit artikel verplicht de technisch aannemer om schade te herstellen die door hem of haar is veroorzaakt. Verzekeraars zien 'het veroorzaken van een asbestbesmetting' ook als schade. Kosten die hieruit voort vloeien kunnen zeer hoog zijn. Verzekeraars sluiten asbest bijna altijd uit in de polisvoorwaarden.

Artikel 4.1

De klant zorgt ervoor dat de technisch aannemer tijdig beschikt over alle (technische) informatie, gegevens, beslissingen en wijzigingen die noodzakelijk zijn om de technisch aannemer in staat te stellen de werkzaamheden conform de overeenkomst te realiseren. De klant is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van deze informatie, gegevens, beslissingen en wijzigingen.

Toelichting artikel 4.1

Dit artikel beoogt dat de klant de technisch aannemer voorziet van de informatie die de technisch aannemer nodig heeft voor een goede uitvoering van de werkzaamheden. De installateur doet er uiteraard verstandig aan om vooraf aan de opdrachtgever te vragen naar de aanwezigheid van asbest en de beschikbaarheid van een Asbestinventarisatierapport. Indien de klant deze informatie niet kan of wil geven, doet de installateur er goed aan aansprakelijkheid als gevolg daarvan uit te sluiten. Denk eraan dat van de aannemer een zekere kennis verwacht wordt en dat hij zijn opdrachtgever moet waarschuwen indien hij vermoedt dat asbest aanwezig is. Indien de aannemer die deskundigheid mist, zou hij dat van tevoren moeten melden.

Artikel 4.5

De klant zorgt tijdig voor de kosteloze beschikking over en vrije toegang tot het terrein, het gebouw en de locatie waarop of waarin de werkzaamheden moeten worden verricht, voor schone, veilige en gezonde omstandigheden, alsmede geschikte bergruimte aldaar.

Toelichting artikel 4.5

Dit artikel kan niet van toepassing zijn bij particuliere opdrachtgevers als het gaat om 'veilige en gezonde omstandigheden'. Hier is immers de technisch aannemer verantwoordelijk voor. Met betrekking tot asbest is de technisch aannemer verantwoordelijk voor het inschatten van de eventuele asbestrisico's.

Artikel 4.12

De klant is aansprakelijk voor de (bodem)verontreinigingen, milieubelastende stoffen en/of bacteriën die tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden aangetroffen, zoals asbest of legionella. De klant kan de technisch aannemer opdragen om de aangetroffen verontreinigingen, stoffen en/of bacteriën te verwijderen door middel van een wijziging krachtens artikel 13. Ongeacht of de technisch aannemer deze opdracht uitvoert, heeft hij recht op termijnverlenging en/of kostenvergoeding krachtens artikel 12.

Toelichting artikel 4.12

Dit artikel is milieutechnisch waarschijnlijk juist, echter op het gebied van arbeidsomstandigheden is het artikel discutabel. Asbestrisico's (maar ook legionellarisico's en bodemverontreiniging) dienen vooraf door de opdrachtgever aangeleverd te worden. Indien de technisch aannemer zijn werkzaamheden start zonder dat hij beschikt over deze gegevens en deze gegevens niet heeft gecontroleerd, dan draagt hij een groot deel van deze verantwoordelijkheid met zich mee.

6.6

Algemene Voorwaarden Installatiewerk voor Consumenten (AVIC UNETO-VNI)

Voor werkzaamheden die voor consumenten worden uitgevoerd, heeft UNETO-VNI algemene voorwaarden opgesteld die leden kunnen gebruiken bij het afsluiten van een contract. Deze voorwaarden zijn na overleg met de Consumentenbond tot stand gekomen. Voor asbest zijn de volgende artikelen van belang:

Artikel 6 lid 6

Indien de aanvang of voortgang van het werk wordt vertraagd door een omstandigheid die voor risico van de consument komt, dan dient de consument de daaruit voor de installateur voortvloeiende schade te vergoeden indien deze aan de consument kan worden toegerekend.

Toelichting artikel 6 lid 6

De opdrachtgever draagt het risico van de staat van het gebouw en de installatie. De aanwezigheid van asbest is en blijft in de relatie tussen de opdrachtgever en de installateur allereerst een zaak van de opdrachtgever. Dat neemt niet weg dat de consument-opdrachtgever in de regel minder deskundig is dan de aannemer. De aannemer heeft een waarschuwingsplicht indien hij vermoedt dat asbest aanwezig is.

Artikel 6 lid 7

De consument draagt het risico voor schade veroorzaakt door:

- + gebreken aan de (on)roerende zaak waaraan het werk wordt verricht;
- + onjuistheden in de door of namens de consument verstrekte gegevens.

Toelichting artikel 6 lid 7

Het risico van de aanwezigheid van asbest rust als uitgangspunt op de opdrachtgever. De installateur doet er natuurlijk toch goed aan vooraf bij het opnemen van het werk aan de opdrachtgever te vragen naar de aanwezigheid van asbest en/of een Asbestinventarisatierapport.

Artikel 10 Onvoorziene omstandigheden

Toelichting Artikel 10

Het kan gebeuren dat de installateur, ondanks een opname en vragen naar aanwezigheid van asbest voorafgaand aan het werk, bij de uitvoering van het werk op asbest stuit. Dit artikel beschrijft hoe de installateur in dat geval moet handelen.

Bijlage 1

Werkprocedure voor werkzaamheden in risicoklasse 1

Werkprocedure

Deze procedure gaat er vanuit dat in een Asbestinventarisatierapport door een daartoe gecertificeerd bureau formeel is vastgelegd dat de risicoklasse van de werkzaamheden klasse 1 is. Om te komen tot een juiste, veilige en correcte uitvoeringen dienen de volgende stappen volledig en in onderstaande volgorde te worden doorlopen.

Vorbereiding

+ Vraag aan de opdrachtgever een volledige asbestinventarisatie, conform de SC 540. Dit dient door een gecertificeerd asbestinventarisatiebedrijf te zijn uitgevoerd. Op de website van Ascert (www.ascert.nl), button “Register” tab “Procesregister”, kan worden nagegaan of het bedrijf over de juiste en geldige certificaten beschikt. Maak een afschrift van de rapportage voor op de locatie.

- + Meld de werkzaamheden aan via het portaal van Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid: <https://www.digitalediensten.arbeidsinspectie.nl/DigitaleDienst.Webapp/Meldingen/frmMeldingFormulier.aspx?FormulierType=VerkortAsbest>
- + Bereid de werkzaamheden voor. Zorg dat de werknemer weet welke werkzaamheden hij dient te gaan uitvoeren. Zorg dat de werknemer voldoende is opgeleid en de juiste materialen bij zich heeft om de werkzaamheden veilig te kunnen uitvoeren.
- + Bespreek de calamiteitenprocedure met de werknemers, zodat die weten wat ze moeten doen als het mis gaat.

Op locatie

- + Breng alle benodigde materialen naar de werkplek, een kopie van de asbestrapportage dient tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden op de locatie aanwezig te zijn.
- + Ga na of de calamiteitenprocedure kan worden uitgevoerd op de locatie mocht dat nodig zijn. Bespreek zo nodig de noodzakelijke aanpassingen voor de locatie.
- + Zet de werkplek deugdelijk af. Dit dient te gebeuren met lint waarop de tekst is gedrukt “verboden toegang asbestwerkzaamheden” en plaats waarschuwborden bij ieder mogelijkheid waar de ruimte betreden kan worden.
- + Zodra de werkplek is afgezet en de benodigde materialen op de werkplek aanwezig zijn, kan de asbestverwijdering plaatsvinden.
- + Zorg ervoor dat er geen vezelemisatie kan plaatsvinden. Dit wordt bewerkstelligd door eerst alles goed te stofzuigen met een speciale stofzuiger (voorzien van HEPA-filter) en vervolgens door het bevochtigen van het te verwijderen asbesthoudend materiaal. Het bevochtigen kan met water met zeepsop.
- + Leg de verpakkingen voor het afval klaar (asbestzakken of folie en tape).
- + Scherm de onderliggende delen van het te verwijderen asbest af door bijvoorbeeld stucloper of folie op de grond of andere installatie-onderdelen aan te brengen.
- + Verwijder het asbest voorzichtig (breuk en beschadiging van het asbesthoudend materiaal dient te allen tijde te worden voorkomen) en doe het meteen in de daarvoor geschikte asbest-afvalzak.
- + Maak de locatie nogmaals goed schoon met een stofzuiger voorzien van HEPA-filter of vochtige doek.
- + Doe al het afval van de verwijdering in de speciale afvalzak en maak deze dicht met de zwanenhalsmethode. Schrijf op de afvalzak de projectlocatie en het projectnummer.
- + Voer een visuele inspectie uit zodat u er zeker van bent dat al het asbesthoudende materiaal volledig is verwijderd.

Na afloop

- + Voer het asbesthoudend afval af volgens de voorschriften en de contractafspraken met het bedrijf dat uw afval inzamelt en afvoert, inclusief de voor uw bedrijf geldende afvalstroomnummers.

Materiaallijst (zo nodig aanvullen, afhankelijk van de locatie)

- + Afzetlint
- + Waarschuwborden
- + Binnenzakken
- + Overzakken met opdruk 'Asbestwaarschuwing'
- + Afdekfolie
- + Folie om het asbest dubbel te verpakken (dikte: 0.20 mm)
- + Ductape of ander industrieel plakband
- + Drukspuit met water en zeepsop
- + Stofzuiger met HEPA-filter
- + Emmer met water en poetsdoek
- + Viltstift
- + Eventueel halfgelaatsmasker met P3 filter indien er een calamiteit optreedt (vluchtmasker).

Bijlage 2

Behandeling van claim van oud-werknemer

Sommige asbestziekten (mesotheliom) openbaren zich pas na lange tijd (30-40 jaar). Tegelijkertijd is het zo dat juist in het verleden bedrijven zich veel minder bewust waren van de gevaren van asbest en minder voorzorgsmaatregelen namen dan tegenwoordig. Daardoor kan het gebeuren dat een oud-werknemer van (een rechtsvoorganger van) uw bedrijf tientallen jaren geleden blootgesteld is aan asbest en daar nu de schade van ondervindt in de vorm van het zich openbaren van de ziekte mesotheliom. Als deze oud-werknemer een claim indient, is het vaak lastig om deze te behandelen omdat er nauwelijks nog bewijs voorhanden is.

In deze bijlage worden enkele adviezen gegeven over de wijze waarop hiermee omgegaan kan worden.

Aansprakelijkheid

- + Een werkgever heeft een vergaande zorgplicht om zijn werknemers te beschermen tegen schade die de werknemer kan lijden in de uitoefening van zijn werkzaamheden. Die zorgplicht houdt onder meer in dat maatregelen getroffen moeten worden tegen het ontstaan van die schade.
- + Vaak is niet meer te achterhalen welke maatregelen tientallen jaren geleden genomen zijn. Soms is niet eens een personeelsdossier aanwezig uit die tijd. Het is dan moeilijk na te gaan welke werkzaamheden door de (ex-)werknemer precies zijn verricht en of hij/zij daarbij is blootgesteld aan asbest.
- + De wet beschermt de (ex-)werknemer die schade heeft opgelopen tijdens zijn werk tegen bewijsproblemen. Wanneer de (ex-)werknemer aantoont dat hij schade heeft geleden in de uitoefening van zijn werk, dan kan de (ex-)werkgever slechts aansprakelijkheid vermijden indien hij aantoont dat hij zijn zorgplicht als werkgever is nagekomen. Hij zal dan dus moeten aantonen dat hij indertijd voldoende maatregelen heeft getroffen om blootstelling aan asbest tegen te gaan, tenzij de blootstelling zo lang geleden is dat het gaat om een periode waarin de werkgever redelijkerwijs (nog) niet kon weten van de gevaren van asbest.
- + In de rechtspraak wordt aangenomen dat één asbestvezel voldoende is voor het veroorzaken van mesotheliom. Indien een werknemer bij meerdere werkgevers aan asbest is blootgesteld, kan hij/zij dus in theorie bij iedere werkgever ziek zijn geworden. De wet bepaalt in dit geval dat de (ex-)werknemer al zijn werkgevers, waar hij/zij aan asbest is blootgesteld, kan aanspreken voor zijn volledige schade. De (ex-)werkgever die de schade vergoedt, kan proberen regres te nemen op de andere (ex-)werkgever(s).

Instituut Asbestschade

- + Het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) is een gezamenlijk initiatief van werkgever- en werknemersorganisaties, het Comité Asbestslachtoffers, het Verbond van Verzekeraars en de overheid. Het IAS bemiddelt onder meer tussen (ex-)werknemers met mesotheliom (en hun huisgenoten) en (ex-)werkgevers of hun verzekeraars over het betalen van een schadevergoeding. De standaard schadevergoeding bedraagt € 61.205,- (2013).
- + Indien een asbestslachtoffer geen schadevergoeding kan ontvangen van de (ex-)werkgever, bijvoorbeeld omdat het bedrijf niet meer bestaat, onvindbaar is of failliet is gegaan, of wanneer de (ex-)werkgever niet aansprakelijk is of de claim is verjaard, kan het slachtoffer een beroep doen op de Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS). Op basis van de TAS wordt een voorschot van € 18.907,- (2013) uitgekeerd aan slachtoffers, zodat zij nog erkenning van hun aanspraak krijgen terwijl zij in leven zijn. Indien de (ex-)werkgever aansprakelijk is en de standaard schadevergoeding betaalt, wordt het voorschot hiermee verrekend.

Behandeling van de claim

- + Meestal richt een (ex-)werknemer met mesotheliom zich tot het Instituut Asbestslachtoffers (IAS). Mocht een (ex-)werknemer zich rechtstreeks tot u wenden, dan doet u er verstandig aan hem naar het IAS te verwijzen.
- + Het IAS onderzoekt of daadwerkelijk van mesotheliom sprake is en bij welke (ex-)werkgevers het slachtoffer aan asbest is blootgesteld. Vervolgens wordt het slachtoffer begeleid bij het aansprakelijk stellen van zijn (ex-)werkgever(s).
- + Het IAS verzoekt u als (ex-)werkgever of u wilt meewerken aan de bemiddeling. Daarvoor betaalt u een bedrag voor de bemiddelingskosten.
- + Aanvaard u aansprakelijkheid, of wordt deze vastgesteld, dan wordt van u verwacht dat u de standaard schadevergoeding betaalt.

- + Verweer tegen de aanspraak heeft eigenlijk alleen zin indien u kunt aantonen dat het slachtoffer nooit werknemer bij u of uw rechtsvoorganger(s) is geweest of indien u kunt aantonen dat de (ex-)werknemer niet aan asbest blootgesteld kan zijn geweest tijdens zijn werkzaamheden. Verweren als 'onze werknemers dienden mondkapjes te dragen' (maar of ze dat daadwerkelijk deden valt niet meer te achterhalen) of 'alle bedrijven werkten zo in die tijd' zijn in de rechtspraak gepasseerd. Indien u geen verweer heeft of uw verweer niet bewezen kan worden, bent u in de regel beter af indien u aan de bemiddeling door het IAS meewerkt en de standaard schadevergoeding betaalt. Een advocaat is vaak duur en indien u het laat aankomen op een rechtszaak, loopt u bovendien het risico dat een veel hoger schadebedrag wordt toegewezen.
- + Voordat u aansprakelijkheid erkent, dient u te onderzoeken of u kunt achterhalen bij welke verzekeraar u of uw rechtsvoorganger tegen aansprakelijkheid verzekerd was in de tijd dat de (ex-)werknemer tijdens zijn werkzaamheden aan asbest werd blootgesteld. Kunt u niet meer achterhalen wie deze verzekeraar was, zoekt u dan uit welke verzekeraar(s) daarna uw bedrijf tegen aansprakelijkheid verzekerd heeft. Tegenwoordig is aansprakelijkheid voor asbestschade vaak uitgesloten, maar vroeger niet! Dat betekent dat in veel gevallen nog onder een oude verzekeringspolis geclaimd kan worden. Indien u verzekerd bent, dient u de claim zo snel mogelijk bij de betreffende verzekeraar te melden en de behandeling van de claim aan deze verzekeraar over te laten.

Bijlage 3

Wat te doen als het mis gaat

Calamiteitenprocedure

Werken met asbest kan gevaarlijk worden als niet de juiste maatregelen genomen zijn. Daarom geldt er een heel streng regime aan regels en voorschriften. Werken met asbest heeft niet alleen gevolgen voor de gezondheid van mensen, maar ook op juridisch vlak. Niet voldoen aan de eisen kan ook heel veel kosten met zich meebrengen.

Zelfs met een hele goede voorbereiding, kan er bij de uitvoering toch onverwachts iets mis gaan. Deze procedure bevat een aantal stappen die belangrijk zijn bij een calamiteit met asbest.

Voorbereiding

Zorg ervoor dat werknemers goed op de hoogte zijn van de gevaren van asbest. Stel ze ook op de hoogte over wat ze moeten doen als er onverwacht iets mis gaat. Bespreek onder meer deze procedure met ze, voor ze aan het werk gaan.

Tijdens de uitvoering

- + Zodra iemand bij de uitvoering onverwacht asbest tegenkomt, moet onmiddellijk het werk worden stilgelegd. Niet alleen door u als werkgever of door uw werknemers, maar ook door alle anderen die in het werkgebied waar blootstelling mogelijk is aanwezig zijn.
- + Evacueer iedereen die in het werkgebied aanwezig is, sluit eventuele ramen en deuren om verdere verspreiding te voorkomen. Laat vervuilde werkkleding uittrekken en laat die achter in het werkgebied. Voorkom dat anderen nietsvermoedend het werkgebied betreden, bijvoorbeeld door afzettingen te plaatsen, briefjes op te hangen of iemand de wacht te laten houden buiten het werkgebied.
- + Waarschuw uw leidinggevende, maak zo mogelijk foto's van de situatie – alleen als dat veilig kan – en noteer gegevens van getuigen voor zover die aanwezig zijn.

Verwijder nooit zelf asbest, zonder daarvoor alle wettelijk vereiste vergunningen te hebben.

Na het veiligstellen

- + Uw leidinggevende neemt contact op met de opdrachtgever over verdere maatregelen. De opdrachtgever (of de gebouweigenaar) is eigenaar van het asbesthoudend materiaal en daarmee ook verantwoordelijk voor het oplossen van de calamiteit.
- + Breng de Inspectie SZW – via de website – op de hoogte van het voorval.
- + Zorg ervoor dat alle relevante documenten – zie bijlage voor voorbeelden – in het asbestdossier worden verzameld.

Geef geen opdracht aan derden (laboratorium, asbestsaneerder) zonder nadrukkelijke schriftelijke toestemming vooraf van uw opdrachtgever.

Verder met het werk

- + Een gespecialiseerd laboratorium zal vaststellen of er werkelijk asbest aanwezig is. Als dat het geval is, zal een gespecialiseerd asbestsaneringsbedrijf het asbest moeten verwijderen en de ruimte grondig moeten schoonmaken.
- + Indien werknemers die blootgesteld zijn aan asbest daaraan behoefte hebben, stel ze dan in de gelegenheid om naar het spreekuur van de bedrijfsarts of de eigen huisarts te gaan.

Bijlage 4

Voorbeeld melding blootstelling asbest

Uw gegevens

Naam en voornamen
Geboortedatum
Adres en huisnummer
Postcode en woonplaats

Hoe bent u blootgesteld tijdens het werk aan asbest?

Van (datum / tijd)
Tot (datum / tijd)
Locatie (bedrijf / werkplek)
Straat en huisnummer
Postcode en plaats
Waar precies was het? (afdeling, verdieping, hal of gebouw?)

Op welke wijze kunt u aantonen dat u op deze locatie heeft gewerkt?

- ☐ Getuigen (naam en adres geven, zie hieronder)
- ☐ Kopie werkbriefjes (bijvoegen)
- ☐ Persoonlijke instructie werkgever, e-mail werkgever (bijvoegen)
- ☐ Planning van de afdeling op schrift (bijvoegen)

Welk soort werk heeft u op de locatie gedaan?

Hoe bent u met asbest in contact gekomen?

Hoe weet u dat het om asbest gaat?

- ☐ Mondelinge verklaring werkgever of leidinggevende naam: plaats en tijdstip:
- ☐ Schriftelijke verklaring werkgever of leidinggevende (bijvoegen)
- ☐ Rapport Inspectie SZW (bijvoegen)
- ☐ Mondelinge verklaring collega naam: plaats en tijdstip:
- ☐ Monsters (bijvoegen, goed ingepakt)
- ☐ Foto's (bijvoegen)

Heeft uw werkgever instructies gegeven over hoe te handelen als asbest vrijkomt?

- ☐ Ja, namelijk
- ☐ Nee

Heeft uw werkgever persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking gesteld?

- ☐ Ja, namelijk
- ☐ Nee

Lijst van getuigen

Naam	Adres	Postcode en plaats	Telefoon	Functie
.....				
.....				
.....				

Bij deze melding horen de volgende bijlagen

1
2
3
4
5

Bijlage 5

Voorbeeld model getuigenverklaring

Hierbij verklaar ik

Naam en voorletters (getuige)

Geboortedatum

Adres en huisnummer

Postcode en woonplaats

in de periode

Van (datum / tijd)

Tot (datum / tijd)

gezien heb dat

Naam en voorletters (slachtoffer)

Geboortedatum

Adres en huisnummer

Postcode en woonplaats

de volgende werkzaamheden heeft verricht

Soort werkzaamheden (omschrijven)

En daarbij in aanraking is gekomen met asbest doordat (omschrijven)

Dit vond plaats op

Locatie (bedrijfsnaam, werkplek)

Adres en huisnummer

Postcode en plaats

Datum verklaring:

Plaats ondertekening:

Handtekening getuige:

Bijlage 6

Enkele artikelen uit het Arbobesluit, zoals geldend in november 2013¹

Artikel 4.2 - Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, beoordelen

1. Indien werknemers worden of kunnen worden blootgesteld aan gevaarlijke stoffen, ongeacht of met deze stoffen daadwerkelijk arbeid wordt of zal worden verricht, worden, in het kader van de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de wet, de aard, de mate en de duur van die blootstelling beoordeeld teneinde de gevaren voor de werknemers te bepalen.
2. Met betrekking tot de aard van de blootstelling wordt in ieder geval vastgesteld aan welke gevaarlijke stoffen werknemers worden of kunnen worden blootgesteld, wat de gevaren zijn die aan die stoffen zijn verbonden, in welke situaties blootstelling zich kan voordoen en op welke wijze blootstelling kan plaatsvinden.
3. Met betrekking tot de mate van blootstelling aan gevaarlijke stoffen wordt in ieder geval vastgesteld wat het blootstellingsniveau is.
4. Voor het doeltreffend vaststellen van het blootstellingsniveau wordt gebruik gemaakt van geschikte, genormaliseerde meetmethodes, dan wel andere voor het doel geschikte meetmethodes of kwantitatieve evaluatiemethodes.
5. Bij de beoordeling, bedoeld in het eerste lid, worden in ieder geval de volgende aspecten betrokken:
 - a. de informatie over de veiligheid en gezondheid die door de leverancier van een gevaarlijke stof bij of krachtens wettelijk voorschrift moet worden verstrekt, alsmede de voor de risico-evaluatie noodzakelijke aanvullende informatie van de leverancier of uit andere gemakkelijk toegankelijke bronnen;
 - b. de omstandigheden tijdens werkzaamheden waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, waaronder begrepen de hoeveelheid gevaarlijke stoffen waaraan werknemers worden of kunnen worden blootgesteld;
 - c. de redelijkerwijs voorzienbare gebeurtenissen die kunnen leiden tot een aanzienlijke toename van de mate van blootstelling ook indien er preventieve maatregelen zijn getroffen;
 - d. de effectiviteit van de genomen of te nemen preventiemaatregelen;
 - e. voor zover van toepassing, de resultaten van de arbeidsgezondheidskundige onderzoeken, bedoeld in de artikelen 4.10a en 4.10b.
6. Indien sprake is van verschillende gevaarlijke stoffen, wordt de beoordeling, bedoeld in het eerste lid, gebaseerd op het risico dat die gevaarlijke stoffen in combinatie opleveren.
7. De in het eerste lid bedoelde mate van blootstelling wordt overeenkomstig het vierde lid getoetst aan de voor de betrokken stof vastgestelde grenswaarde.
8. De beoordeling, bedoeld in het eerste lid, wordt regelmatig herzien, in ieder geval indien wordt aangevangen met nieuwe werkzaamheden waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken en voorts wanneer gewijzigde omstandigheden of de resultaten van de arbeidsgezondheidskundige onderzoeken, bedoeld in de artikelen 4.10a en 4.10b, hiertoe aanleiding geven.
9. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot dit artikel.

Artikel 4.44 - Risicoklasse 1

Deze paragraaf is van toepassing, indien uit de beoordeling, bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, blijkt dat de concentratie van asbeststof in de lucht, waaraan werknemers in verband met de arbeid worden blootgesteld, lager is dan of gelijk is aan de grenswaarde, bedoeld in artikel 4.46.

Artikel 4.45 - Preventieve maatregelen

1. De concentratie van asbeststof in de lucht wordt zo laag mogelijk onder de grenswaarde, bedoeld in artikel 4.46, gehouden.
2. Ter naleving van het eerste lid worden de volgende maatregelen genomen:
 - a. de werkmethode is zo ingericht dat er geen asbeststof wordt geproduceerd of indien dat technisch niet mogelijk is, dat geen asbeststof in de lucht vrijkomt;
 - b. gebouwen, installaties en uitrustingen die dienen voor het toepassen of het bewerken van asbest of van asbesthoudende producten worden doeltreffend en regelmatig gereinigd en onderhouden;
 - c. asbest, een asbesthoudend product en een product waaruit asbeststof vrijkomt worden opgeborgen en vervoerd in een daartoe geschikte en gesloten verpakking;

1) Bron: www.wetten.nl

- d. afvalstoffen, ontstaan als gevolg van het toepassen of bewerken van asbest of van asbesthoudende producten, worden zo spoedig mogelijk verzameld en afgevoerd in een daartoe geschikte en gesloten verpakking, voorzien van een etiket met de duidelijke en goed leesbare vermelding dat de inhoud daarvan asbest bevat.
3. Artikel 4.20, vierde lid, voorzover het de beschikbaarheid van douches betreft, is niet van toepassing indien de concentratie van asbeststof in de lucht is ingedeeld in risicoklasse 1.

Artikel 4.45a - Voorlichting

Aan werknemers die arbeid verrichten waarbij gevaar voor blootstelling aan asbeststof bestaat, wordt doeltreffende voorlichting gegeven over:

- a. mogelijke gevaren voor de gezondheid van blootstelling aan asbeststof;
- b. de noodzaak van het toezicht op het asbestgehalte in de lucht en de daarvoor geldende grenswaarden;
- c. de maatregelen inzake de hygiëne, bedoeld in artikel 4.51;
- d. maatregelen om de blootstelling aan asbeststof zo laag mogelijk te houden;
- e. het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen en kleding.

Artikel 4.45b - Onderricht

1. Voor alle werknemers die werkzaamheden verrichten waarbij zij aan asbeststof worden of kunnen worden blootgesteld wordt met regelmatige tussenpozen een passende opleiding verzorgd.
2. Deze opleiding is toegespitst op het kennisniveau en de ervaring van de werknemers en verschaft hen de nodige kennis en vaardigheden inzake veiligheid en preventie met name met betrekking tot:
 - a. eigenschappen van asbest en de invloed van asbest op de gezondheid, met inbegrip van het synergetische effect van roken;
 - b. soorten producten en materialen die asbest kunnen bevatten;
 - c. handelingen die kunnen leiden tot blootstelling aan asbest en het belang van preventieve controles om blootstelling tot een minimum te beperken;
 - d. veilige werkwijzen, controles en beschermingsmiddelen;
 - e. de keuze en selectie, de beperkingen en het juiste gebruik van ademhalingsapparatuur;
 - f. noodprocedures;
 - g. ontsmettingsprocédés;
 - h. de wijze waarop de verwijdering van afvalstoffen veilig kan worden uitgevoerd;
 - i. de eisen inzake medisch toezicht.

Artikel 4.46 - Grenswaarde²

De concentratie van asbeststof in de lucht overschrijdt niet de grenswaarde van 0,01 vezel per kubieke centimeter, berekend over een referentieperiode van acht uur.

Artikel 4.47 - Meten en monsterneming

1. Om de naleving van de grenswaarde, bedoeld in artikel 4.46, te kunnen waarborgen, wordt, in het kader van de risicobeoordeling, bedoeld in artikel 4.2, de concentratie asbeststof in de lucht waaraan de werknemers in verband met de arbeid worden blootgesteld, gemeten.
2. Het meten geschiedt op gezette tijden, afhankelijk van de resultaten van de eerste risicobeoordeling, bedoeld in artikel 4.2.
3. De meting wordt uitgevoerd overeenkomstig een bij ministeriële regeling vast te stellen methode of een andere methode, indien deze gelijkwaardige resultaten oplevert.
4. De ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging of, bij het ontbreken daarvan, de belanghebbende werknemers wordt de gelegenheid gegeven een oordeel over de wijze van monsterneming kenbaar te maken.
5. De monsterneming is representatief voor de individuele blootstelling van de werknemers aan asbeststof.
6. De monsterneming wordt zodanig uitgevoerd dat door meting, of door berekening van deze meting, gewogen in de tijd, de blootstelling van werknemers aan asbeststof kan worden vastgesteld die representatief is voor een referentieperiode van 8 uur.
7. Het nemen van monsters wordt uitgevoerd door een persoon die de daarvoor vereiste deskundigheid bezit.
8. De na het nemen van monsters uit te voeren monsteranalyse wordt uitgevoerd in een laboratorium dat daarvoor adequaat is toegerust alsmede ervaring heeft met de vereiste identificatietechnieken.

2) Status grenswaarde op 1 juli 2013

9. De ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging of, bij het ontbreken daarvan, de belanghebbende werknemers kunnen de resultaten van de metingen inzien en kunnen over de betekenis van deze resultaten uitleg krijgen.

Artikel 4.47a - Maatregelen bij overschrijding van de grenswaarde

1. Bij overschrijding van de grenswaarde, bedoeld in artikel 4.46, worden de oorzaken voor de overschrijding opgespoord en worden zo spoedig mogelijk doeltreffende maatregelen genomen om de concentratie terug te brengen tot beneden die waarde.
2. De ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging of, bij het ontbreken daarvan, de belanghebbende werknemers worden zo spoedig mogelijk in kennis gesteld van de overschrijding, van de oorzaak daarvan en de te nemen maatregelen. Daarnaast wordt hen de gelegenheid gegeven een oordeel kenbaar te maken over de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, tenzij sprake is van spoedeisende redenen om zonder deze gelegenheid te bieden, deze maatregelen te nemen. In dat geval worden zij ingelicht over de getroffen maatregelen.
3. Zolang de in het eerste lid bedoelde maatregelen om de concentratie terug te brengen nog niet volledig ten uitvoer zijn gelegd, wordt de arbeid op de betreffende arbeidsplaats alleen voortgezet indien de betrokken werknemers doeltreffend zijn beschermd tegen blootstelling aan asbeststof.
4. Wanneer in de situatie, bedoeld in het derde lid, de blootstelling niet met andere middelen kan worden beperkt en de grenswaarde het dragen van individuele ademhalingsapparatuur vereist, wordt de duur van het dragen daarvan voor iedere werknemer tot het strikt noodzakelijke beperkt.
5. Wanneer individuele ademhalingsapparatuur wordt gebruikt, wordt voorzien in rustpauzes.
6. Het aantal rustpauzes, bedoeld in het vijfde lid, en de duur daarvan wordt bepaald door de fysieke en klimatologische belasting waaronder de werknemer de werkzaamheden moet verrichten.
7. Bij het ontbreken van een ondernemingsraad of een personeelsvertegenwoordiging worden de rustpauzes, bedoeld in het vijfde lid, zo nodig vastgesteld in samenspraak met de belanghebbende werknemers.
8. Nadat de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, zijn genomen wordt de concentratie van asbeststof in de lucht gemeten overeenkomstig artikel 4.47 en wordt de indeling in een risicoklasse als bedoeld in de artikelen 4.44, 4.48 of 4.53a opnieuw bepaald.
9. Indien uit de meting, bedoeld in het achtste lid, blijkt dat de concentratie in een hogere risicoklasse wordt ingedeeld, is tevens paragraaf 4 of 5 van deze afdeling van toepassing.

Artikel 4.47b - Visuele inspectie

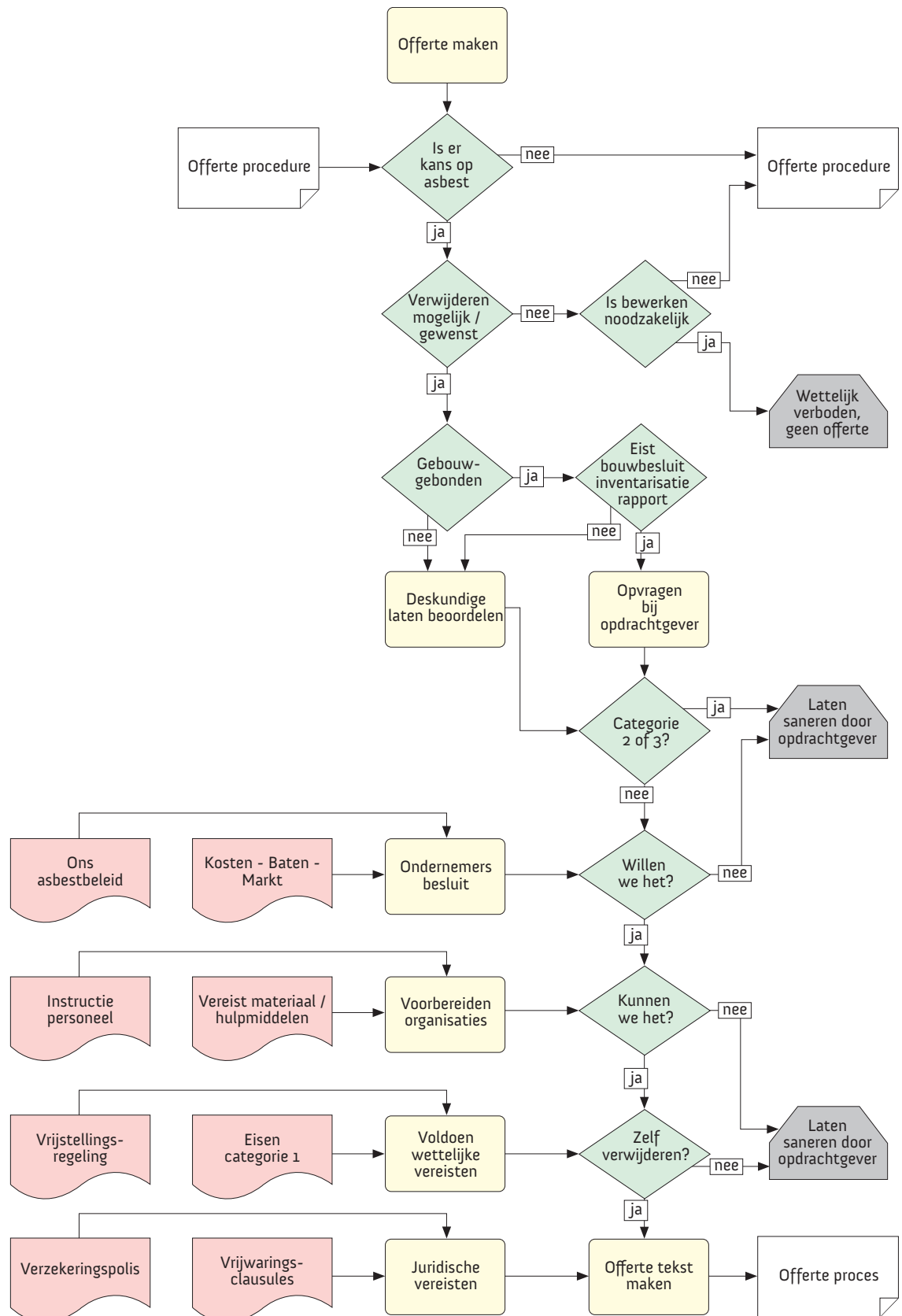
1. Na werkzaamheden met asbest wordt, voordat met andere werkzaamheden een aanvang wordt gemaakt, op de betreffende arbeidsplaats een eindbeoordeling uitgevoerd.
2. De eindbeoordeling, bedoeld in het eerste lid, betreft een visuele inspectie waarbij is vastgesteld dat de aanwezigheid van asbest niet meer visueel waarneembaar is.

Artikel 4.47c - Melding

1. Uiterlijk twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden wordt door de werkgever melding gedaan aan een daartoe aangewezen toezichthouder. Deze melding bevat tenminste een beknopte beschrijving van:
 - a. de plaats waar de werkzaamheden worden verricht;
 - b. de soorten en hoeveelheden asbesthoudende producten;
 - c. de werkzaamheden die met asbest of asbesthoudende producten worden verricht, de werkmethoden alsmede de indeling van de concentratie asbeststof in de lucht in een risicoklasse;
 - d. het aantal betrokken werknemers;
 - e. de datum en het tijdstip waarop de werkzaamheden aanvangen, alsmede de duur ervan;
 - f. de maatregelen die zullen worden getroffen om blootstelling van werknemers aan asbest te beperken.
2. Telkens wanneer een verandering in de arbeidsomstandigheden kan leiden tot een aanzienlijke toename van de blootstelling aan asbeststof of asbesthoudende producten, wordt een nieuwe melding gedaan.
3. De op grond van het eerste en tweede lid gemelde gegevens kunnen worden ingezien door de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging of, bij het ontbreken daarvan, door de belanghebbende werknemers.
4. Artikel 4.54b, met uitzondering van onderdeel a, is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage 7

Stroomschema ondernemersvragen

Auteurs:

Arco Engelen, arbeidshygiënist bij HumanNova

Hans van Diest, Adviesbureau De Versnelling B.V.

Redactie en samenstelling:

Ben Arkenbout, Croon Elektrotechniek B.V.

Fred Vos, UNETO-VNI

Ingrid van de Laar, Nuon

Mari Garcia, UNETO-VNI

Met speciale dank aan:

Fred Zitman, Croon Elektrotechniek B.V.

Natalie Vloemans, advocaat bij Ploum Lodder Princen

Rene van Beers, Unispect

Rien van de Laar, ArboNed

Druk:

Drukkerij Zoeterhage, Zoetermeer

Eindredactie:

Afd. Corporate Communicatie UNETO-VNI

www.uneto-vni.nl